GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publica

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 174. Duminecă, 3 (15) Augustŭ. 1886.

Valachii și Românii.

(Oláh és Román.)

Suntŭ câteva sĕptĕmânĭ de când amŭ cetitŭ unŭ resumatŭ din *„Pester Lloyd"* publicatŭ de *„Românulŭ"* și reprodusŭ și de *„Economia Națională"* din Bucurescĭ că a apărutŭ în Pesta sub titlulŭ: *Román szomszédaink* (Vecinii nostrii Românĭ) o lucrare economică privitóre la *Țéra românéscă* scrisă de *Egán Ede,* care décă nu mĕ înșelŭ trece înaintea Ungurilorŭ ca competentŭ în materiă, pentru cuvêntulŭ, că ocupă o înaltă funcțiune la ministerulŭ agriculturei în Pesta.

Iubitorŭ de a'mĭ nutri sufletulŭ mai multŭ cu cetitulŭ decâtŭ cu scrisulŭ, mĭ-am procuratŭ cartea.

Amarŭ m'am înșelatŭ! In locŭ de a da într'însa peste o espunere scientifică și obiectivă, am găsitŭ numai frase sforăitóre înflorite cu o mulțime de neadevĕrurĭ în ceea ce privesce starea lucrurilorŭ în România.

E tristŭ când vedemŭ ómenĭ învĕțațĭ, ca d. Egan, întemeiându-și lucrările lorŭ *literare-economice* privitóre la *Țéra-românéscă* pe minciunile născocite de unŭ Vandory Lajos și rĕspândite prin ḍiarele maghiare în asociațiune cu Moldovan Gergely. colaboratorŭ la gazetele ungurescĭ dela Clușiu.

D. Egan, pare a-și fi pregătitŭ lucrarea în vederea unorŭ eventuale reînceperĭ de negoțiărĭ pentru reînoirea convențiunei comerciale cu România și de aceea propune conaționalilorŭ sĕi, ca și cu ocasiunea acelorŭ eventuale negoțiărĭ sĕ nu admită odată cu capulŭ libera întrare a cerealelorŭ și vitelorŭ din România în Austro-Ungaria.

O asemenea concesiune ḍice, d-sa, ar nimici pe agricultorii maghiarĭ, pentru motivulŭ, că România e superióră Ungariei atâtŭ în ceea ce privesce calitatea solului, curgerea rîurilorŭ, eftinătatea muncei, micimea impositelorŭ, căcĭ în România darea de pămêntŭ e numai de 12%, ér în Ungaria e de 37%, și sporirea prea mare a rassei române, câtŭ și în ceea-ce privesce escelentele sale căi de comunicațiune pe carĭ „Ungaria nicĭ peste o sută de anĭ nu le va puté avé și carĭ facŭ *ca România sĕ se afle cu multŭ mai în întrulŭ Europei* și cu multŭ mai aprópe de statele apusului decâtŭ Ungaria. *Mergêndŭ cineva în Orientŭ se găsesce în Occidentŭ.*

„A admite României, care produce atâtŭ, de ușorŭ și încă într'unŭ stilŭ americanŭ, urméză d. Egan, ca sĕ-și introducă liberŭ productele și vitele sale la noi, n'ar fi decâtŭ a îngreuia fără nicĭ unŭ motivŭ (!?) lupta de esistență a agricultorilorŭ Ungarĭ chiar în acésta importantă epocă de transițiune și de schimbare a sistemului la noi.

Autorulŭ plecândŭ dér din acéstă premisă propune ca Austro-Ungaria sĕ *impună,* după placŭ o convențiune României fără ai face cea mai mică concesiune, căcĭ ḍice d-sa:

Nicĭ odată generositatea și indulgența n'a găsitŭ unŭ pămêntŭ mai neroditorŭ ca celŭ românescŭ. Față cu Românii nu trebue sĕ ne folosimŭ de altŭ mijlocŭ decâtŭ de acela: sĕ le impunemŭ. Pentru a le puté impune și pentru a-i puté ține în frêu fiă cu buna séu cu rĕulŭ, trebue mai înteiu sĕ-i cunóscemŭ.

Prin urmare în scopulŭ de a cunósce pe Românĭ, d. Egan a umblatŭ tótă Muntenia și trei părțĭ din Moldova și ḍice că s'a convinsŭ la fața locului că în România se găsescŭ peste 300,000 Ungurĭ din tóte treptele societății, carĭ au contribuitŭ în modulŭ celŭ mai puternicŭ la propășirea civilisătóre a statului românŭ.

Totŭ d-sa ne mai spune că unŭ Ungurŭ în România lucréză într'o ḍi câtŭ 2 Bulgarĭ și câtŭ 2 și jum. Românĭ, așa că la o mașină de treieratŭ lucrulŭ pe care trebue sĕ'lŭ facă 38—40 Bulgarĭ séu 56—60 Românĭ îlŭ isprăvescŭ 30 de Ungurĭ. Pentru acestŭ motivŭ Ungurii avêndŭ o mare trecere în România, Sĕcuii emigréză cu dróia, și că între toțĭ Ungurii așeḍațĭ în țéră cei mai valoroșĭ suntŭ economii de vite din *„Silistria* (?) în Transilvania".

Din aceste reese evidentŭ că d. Egan cu intențiune se preface a nu cunósce geografiia Transilvaniei când confundă comuna *Sĕliște* cu comuna *Silistria* din Bulgaria și o face acésta numai î scopulŭ bine precugetatŭ ca sĕ pótă trece în cartea sa pe toțĭ Românii transilvăneuĭ domiciliațĭ în România ca fiindŭ Ungurĭ, pentru ca cu ajutorulŭ acestei falsificărĭ a adevĕrului sĕ pótă sări dela *sciința economică* la *politica șovinistă maghiară,* inventândŭ o cestiune maghiară în România care nu esistă și pe care o tratéză în capitolulŭ V alŭ cărții sale sub titlulŭ:

Cestiunea maghiară în România și cestiunea română în Ungaria.

Ajungêndŭ la acéstă parte a cărții d-lui Egan, cerŭ voiă cetitorilorŭ ca sĕ-mĭ permită a-i intreținé mai lungŭ cu acestŭ capitulŭ.

Pentru dovedirea afirmațiunei sale că esistă „o cestiune maghiară în România," autorulŭ menționatŭ, susținêndŭ că în Țéra-românéscă cei mai destoinicĭ și mai oneștĭ arêndașĭ și administratorĭ de moșii arŭ fi Ungurĭ pune în vederea cetitorilorŭ următórele *bârfelĭ băbescĭ*:

In Țera-românéscă se găsescŭ astfelŭ de Ungurĭ, încâtŭ primulŭ-ministru câtŭ și primii președințĭ de tribunalese simțescŭ cei mai onorațĭ putêndu-i numĕra printre amicii lorŭ. Acești Ungurĭ la alegerĭ potŭ sĕ dobóre séu sĕ alégă după placŭ ca deputațĭ pe magnații românĭ. . . . . Cine nu crede n'are decâtŭ sĕ întrebe pe moștenitorulŭ tronului Ungariei, care cu ocasiunea petrecerii sale în Bucurescĭ s'a convinsŭ că Ungurii din România facŭ fală numelui unguresců. . . . .

Cu acea ocasiune colonia maghiară din Bucurescĭ presentându-se prin o delegațiune la Palatŭ Alteța Sa moștenitorulŭ tronului Ungariei a întrebatŭ pe unulŭ din delegațĭ cu numele Debreczeni, de profesiune ferarŭ, că unde s'a născutŭ; acesta a rĕspunsŭ: »La Bucurescĭ Maiestate, dér pentru aceea sunt cu trupŭ și cu sufletŭ Ungurŭ!« La aceste cuvinte moștenitorulŭ a începutŭ sĕ plângă, ér regele României privindu lŭ i-a adresatŭ cam următórele cuvinte:

„Aceștia suntŭ ómenii mei cei mai bunĭ, n'am nicĭ „o supĕrare cu ei. Trăescŭ și muncescŭ în linisce. Ei »suntŭ agricultorĭ, inginerĭ, industriași și muncitorĭ. Fie»care își îndeplinesce în consciință datoria și ce e mai „caracteristicŭ pentru ei, este că niciodată vre-unulŭ din „supușii mei Ungurĭ nu mĭ-a cerutŭ nimicŭ. Nu sciu „ḍeu ce amŭ face décă Ungurii ar părăsì țéra!"

Pentru ca aceasta născocire, care séměnă ca *ou* cu *ou* cu o poveste din o miiă și una de nopțĭ, sĕ întêmpine creḍĕmêntŭ la cetitorii sĕi, d. Egan are cutezarea sĕ desfidă pe orĭ ce Românŭ ca sĕ lŭ desmintă décă lucrulŭ nu s'a întêmplatŭ astfelŭ cu ocasiunea acelei recepțiunĭ?

Eu, în calitate de corespondentŭ la mai multe ḍiare, între carĭ representam și *„Gazeta Transilvaniei,"* eram față la acea recepțiune și declarŭ *pe cuvêntulŭ meu de onóre* că n'am vĕḍutŭ nicĭ pe Alteța Sa moștenitorulŭ Tronului Austro-Ungariei plângêndŭ nicĭ pe Maiestatea Sa regele României nu l'am auḍitŭ rostindŭ asemenea cuvinte inventate de Vandory Lajos și transmise d-lui Egan *ca sĕ debuteze într'unŭ pretinsŭ opŭ literarŭ cu ele.*

Cu chipulŭ acesta d. inspectorŭ regalŭ Egan Ede, dovedește a nu avé nicĭ cea mai elementară noțiune despre formele carĭ se observă la recepțiunile oficiale unde nu se încingŭ conversațiunĭ *à la Peleskei Notarius* dela *Pankota.* Trebue ca cineva sĕ fiă lipsitŭ de buna crescere și de bunulŭ sêmțŭ ca sĕ cuteze a înainta prin cărțĭ tipărite asemenĭ neadevĕrurĭ.

Totŭ în acestŭ capitulŭ d. Egan pentru caracterisarea relațiunilorŭ dintre Românĭ și Ungurĭ, din punctŭ de vedere ungurescŭ, reamintesce că în mare parte locuitorii Moldovii erau Ungurĭ și acum n'au mai remasŭ decâtŭ vre-o câteva sate.

E interesantŭ, — ḍice autorulŭ desŭ pomenitŭ, — că pe când în satele protestante din România, preoții și învĕțătorii suntŭ fără escepțiune maghiarĭ, în acelașĭ timpŭ locuitorii catolicĭ s'au valahisatŭ prin influența preoțilorŭ și dascalilorŭ lorŭ valachĭ catolicĭ.

Aceste rêndurĭ le supunŭ cu totŭ dinadinsulŭ meditațiunei acelora carĭ combatŭ cu atâta inverșunare pe preoții și învĕțătorii românĭ greco-catolicĭ de pe la scólele catolice din România.

Autorulŭ în legătură cu clerulŭ catolicŭ mai acusă ca ajutători contra Ungurilorŭ și pe Românii venițĭ din Transilvania, între carĭ, ḍice elŭ, unii suntŭ *gazetarĭ* și că aceștĭ *gazetarĭ* au trebuitŭ sĕ fugă din Ardealŭ deórece erau *certațĭ* cu *codicele penalŭ* (?)

Sunt gazetarŭ mai bine de 12 anĭ și nu cunoscŭ nicĭ unŭ colegŭ care ar fi venitŭ aicĭ pentru că s'ar fi certatŭ dincolo cu codicele penalŭ; dér cunoscŭ destui Ungurĭ carĭ făcêndŭ dincolo cunoscință cu regimulŭ penitenciarelorŭ au venitŭ în România ca sĕ facă gloriă numelui maghiarŭ. Vestitulŭ Pausz. după ce a mâncatŭ banii copiilorŭ românĭ orfanĭ din Bănatŭ și după ce șĭ-a făcutŭ dincolo anii prescriși de *codulŭ penalŭ*, astăḍĭ se află aicĭ și încă bine așeḍatŭ, pentru ca mâne-poimâne sĕ descrie și elŭ *Țéra românéscă* cum o descria *Vandory Lajos*, care din norocire astăḍĭ se află în Belgradŭ.

Pentru a ilustra cum tratéză d. Egan pe Ardelenii din România lasŭ sĕ vorbéscă însușĭ d-sa aicĭ după cum urméză:

Capii partidului iredentistŭ nu suntŭ din România, ḍice d. Egan, ci nisce indiviḍĭ fugițĭ din Ardealŭ și Bănatŭ, carĭ se dau ca martirĭ ai barbariei Ungurilorŭ. Suntŭ nisce *gazetarĭ*, advocațĭ falimentațĭ, dascălĭ dațĭ afară, notarĭ înfierațĭ și alte asemenea esistențe îndoióse, carĭ au luat'o la piciorŭ din Ungaria. Cuibulŭ lorŭ astăḍĭ nu mai e în Blașŭ, ci **acéstă nobilă companiă trebue acum aruncată în aerŭ în Bucurescĭ.** *Acéstă operațiune orĭ câtŭ s'ar părea de grea nu e cu neputință (!!!)*

Eu sunt *Românŭ* și d. Egan e *Ungurŭ* și ca sĕ nu se ḍică, că'lŭ combatŭ din *ură* și *pasiune* lasŭ sĕ otărască între noi un alŭ treilea cu totulŭ imparțialŭ în cearta nóstră; și acesta este d. Dr. *Wilhelm Lauser,* autorisatulŭ publicistŭ din Viena, care în cartea sa apărută anulŭ acesta la Viena sub titlulŭ: *Ein Herbstausflug nach Siebenbürgen,* editată de *secțiunea din Viena a societății transilvane Carpatine,* iată cum se esprimă în privința Românilorŭ ardelenĭ, indiferentŭ décă trăescŭ în România séu în Transilvania:

Românii ardelenĭ astăḍĭ nu ni se mai presentă ca o turmă nepăsătóre care cu înlesnire ar putea fi ținută în frêu și care ar primi cu bucuriă ca sĕ facă parte din națiunea maghiară. Unulŭ dintre cei mai de frunte Românĭ din Ardealŭ îmĭ spunea cu fală că între conaționalii sĕi se găsescŭ mai puținĭ renegațĭ decâtŭ între Germanĭ și că e o nenorocire pentru Ungurĭ că nu vorŭ sĕ crédă că de unŭ șirŭ de anĭ încóce a crescutŭ la Românĭ o clasă cultă care *neputêndŭ esista printre Maghiarĭ trebue se emigreze la frații sĕi din România.* Numĕrulŭ meseriașilorŭ ardelenĭ Românĭ astăḍĭ în Bucurescĭ e mai mare de câtŭ alŭ acelora în tótă Transilvania. Românii transilvănenĭ stăpânescŭ în mare parte piața din Galațĭ, Brăila, Ploescĭ, Craiova și Giurgiu. *Astăḍĭ pe toțĭ aceia,* carĭ în deceniile din urmă șĭ-au făcutŭ studiile și au primitŭ titlurĭ academice de pe la câte o scólă superióră germană, ii găsimŭ în România ca profesorĭ, inginerĭ, architecțĭ, medicĭ, advocațĭ și judecătorĭ. Numĕrulŭ așa numițilorŭ **emigranțĭ inteligențĭ** în România se urcă la 15,000 și numĕrulŭ anualŭ alŭ acelora carĭ în fiă care anŭ emigréză din Transilvania la frații lorŭ în România se urcă la 25,000.

Noi înse trebue sĕ vedemŭ în împrejurarea că pun-

gravitare alŭ culturei Rumânilorŭ ardeleni se ...ută din Transilvania în România unŭ periculŭ cu ...altŭ mai mare decâtŭ în proclamațiunile unorŭ capete stricate.

Prin urmare distinsulŭ publicistŭ vienesŭ, d. dr. Lauser prin sentința de mai susŭ a sfărâmatŭ aserțiunile d-lui Egan pe care le-a redusŭ la **zero** și mie nu mi-a mai rĕmasŭ de câtŭ de a întreba pe d. inspectorŭ din Pesta, care ḑice:

Cu Valachii am putea trăì dér cu Românii nu!

se binevoéscă, într'o viitóre edițiune a cărții sale alcătuite dintr'unŭ **mixtum compositum** literarŭ, scientificŭ, economicŭ, politicŭ și poveștĭ băbeștĭ, sĕ ne lumineze, *care suntŭ Valachii și care suntŭ Românii?!*

Francu-Moțulŭ.

Monarhulŭ și cestiunea armatei.

Fóia oficială ungurésca »Bdp. Köz.« dela 11 Augustŭ publică autografulŭ regescŭ, adresatŭ ministrului președinte unguréscŭ, ce ni s'a comunicatŭ prin telegramă. Étă autografulŭ în întregulŭ sĕu cuprinsŭ:

Iubite Tisza!

Cu părere de rĕu am observatŭ, că nisce schimbărĭ făcute în timpulŭ din urmă în personalulŭ militarŭ au datŭ pricină la diferite mistificațiunĭ, care ar puté sĕ ducă la o neîntemeiată neliniscire și rătĕcire a opiniunei publice, precum și la o regretabilă turburare a bunei înțelegerĭ ce a esistatŭ până acum între poporațiune și armată în țĕrile Corónei Mele ungare.

Acésta e cu atâtŭ mai regretabilŭ, cu câtŭ amintitelorŭ schimbărĭ personale, fără vatĕmarea vreunui dreptŭ legalŭ séu constituționalŭ, au sevitŭ ca basă numai considerațiunĭ de serviciu militarŭ și prin acéstă cadŭ de sine consecințele trase din ele în modŭ eronatŭ, precum regretabilŭ e și aceea, că din causa unorŭ întêmplărĭ singuratice se supune întréga armată unei critice desaprobătóre.

Spiritulŭ armatei comune, care cuprinde în ea tóte popórele monarchiei, nu este și nu e permisŭ sĕ fiă altulŭ, decâtŭ acela alŭ supremului ei comandantŭ, în care de sigurŭ tocmai zace cea mai sigură garanțiă, că acestŭ spiritŭ și de aci înainte nu póte fi predominatŭ de nicĭ unŭ altŭ sentimentŭ, decâtŭ de nisuința de a emula în împlinirea fidelă a datoriilor, carĭ datorii ale armatei cuprindŭ în sine nu numai apărarea monarchiei în afară, ci, stândŭ departe de orĭ ce fluctuațiunĭ politice de partidă, și apărarea legilorŭ cu privire la susținerea ordinei înlăuntru și prin urmare și a instituțiunilorŭ constituționale legalŭ esistente.

Numai nesciință intențiunată séu motive necurate ar puté prin urmare sĕ ducă acolo, ca armata, care în rĕsboiu și'n pace totdéuna și-a făcutŭ datoria cu fidelitate și cu abnegațiune, sĕ o aducă în contraḑicere cu adevĕratulŭ patriotismŭ, cu regele țĕrei și cu constituțiunea.

Deși așĭ trebui sĕ credŭ, că precumpănindŭ cu nepărtinire și fără passiune faptele în poporațiunea leală și cu judecată sănĕtósă, susŭ amintita iritațiune va face locŭ unei disposițiunĭ mai liniștite, ar fi posibilŭ cu tóte astea ca continuândŭ a dura mai lungŭ timpŭ aceste mistificărĭ, neliniștirea ar puté sĕ fiă dusă în cercurĭ totŭ mai estinse, sĕ se nutréscă o amăriciune reciprocă și acésta sĕ ducă la urmărĭ regretabile.

Avêndŭ deplină încredere în patriotismulŭ d-tale doveditŭ, și consimțindŭ cu vederile D-tale, sunt convinsŭ că îțĭ vei îndrepta deosebita D-tale atențiune în acéstă cestiune, precum o și dorescŭ, și vei face cele de cuviință ca, unde e necesarŭ, poporațiunea sĕ fiă lămurită pe cum se cuvine, și décă cu tóte acestea s'ar ivi agitațiunĭ nelegale și condamnabile séu suspiționărĭ, sĕ fiă întêmpinate acestea cu tótă asprimea legei.

Ischl, 7 Augustŭ 1886.

(Semn.) *Franciscŭ Iosifŭ* m. p.
Colomanŭ Tisza m. p.

SCIRILE ḐILEI.

Profesorii dela institutulŭ preparandialŭ de statŭ din Aradŭ promitŭ lui »Ellenzék«, că „deși fiitorii învĕțătorĭ poporalĭ, încredințațĭ crescerei și conducerei lorŭ, suntŭ în cea mai mare parte nemaghiarĭ, ei se silescŭ a le inspira celŭ mai sântŭ simțĕmêntŭ de cetățenĭ „maghiarĭ,« se silescŭ a-i cresce de cei mai devotațĭ apostolĭ ai „ideei de statŭ maghiarŭ,« ba și în privința materială — după modesta lorŭ stare — voiescŭ a sprijini tendințele naționale unguresci ce le urmăresce „Kulturegylet"-ulŭ și de aceea corpulŭ profesoralŭ alŭ acestei preparandii se și înscrie de membru fundatorŭ alŭ »Kulturegylet"-ului cu 100 fl. v. a." Pentru ca sĕ-șĭ arate și mai lămuritŭ »patrioticulŭ« lorŭ zelŭ, profesorii au storsŭ și dela elevii lorŭ, sĕracĭ ca vai de ei, o colectă de 13 fl. 35 cr. pe séma »Kulturegylet«-ului. „Ce-i dreptŭ — adauge scrisórea profesorală — e bagatelă acéstă sumă, dér intențiunea curată și mai vêrtosŭ împrejurarea, că dintre 37 contribuabilĭ numai nouĕ suntŭ, a cărorŭ limbă măternă este cea maghiară, îi dă o însemnătate deosebită." — Ce de svercolirĭ zadarnice pentru unŭ fiasco!

—x—

In urma deselorŭ arătărĭ făcute guvernului unguréscŭ de către congresele bisericescĭ asupra concubinatelorŭ, guvernulŭ a promisŭ că va sta în ajutorŭ bisericei. Simpla arătare a unui preotŭ ajunge de aci înainte ca solgăbirĕulŭ séu poliția sĕ spargă o asemenea căsniciă imorală.

—x—

In sĕptĕmâna acésta a petrecutŭ câte-va ḑile în mijloculŭ nostru distinsulŭ etnografŭ Rudolfŭ Bergner, autorulŭ scrierilorŭ „Siebenbürgen," „In der Marmoros" ș. a., în carĭ se vorbesce mai imparțialŭ despre Românĭ decâtŭ în alte scrierĭ de soiulŭ acesta. D-nulŭ Bergner a plecatŭ, cu stimabila sa soțiă, ndĭ diminéță în România spre a-șĭ continua studiele sale etnografice pentru opera sa ce voesce s'o scrie asupra României. Ilŭ felicitămŭ pentru frumosulŭ și nobilulŭ scopŭ ce și l'a alesŭ și dorimŭ ca frații noștri de dincolo sĕ-i dea totŭ concursulŭ posibilŭ.

—x—

Diurniștii dela tribunalele din Pesta, vĕḑêndŭ că ministrulŭ justiției le-a refusatŭ cererea d'a li se îmbunătăți sórtea, au hotărîtŭ sĕ se adreseze ministrului președinte Tisza, și décă nicĭ acesta nu va întreveni a li se mări diurna, atuncĭ se aducă cestiunea înaintea monarchului. Ministrulŭ justiției le-a refusatŭ cererea ḑicêndŭ deputațiunei diurniștilorŭ: »N'avemŭ banĭ, scumpii mei amicĭ, îmĭ pare rĕu, dér nu vĕ potŭ ajuta." — Unde suntŭ banii?

—x—

Representanța orășenéscă a Brașovului a votatŭ 100 fl. pentru monumentulŭ lui Radetzki.

—x—

Ministrulŭ unguréscŭ de comerțŭ și industriă, în înțelegere cu ministrulŭ instrucțiunei, a ordonatŭ, ca învĕțătorii scólelorŭ de repetițiune și de industriă sĕ pórte unŭ registru de evidență asupra negligenței scolarilorŭ care sĕ se supună subprefecturei totŭ la 14 ḑile pentru pedepsirea lorŭ.

—x—

In 18 Augustŭ n. vorŭ începe serbările ce le întocmescŭ compatrioții noștri Sașĭ în onórea „Reuniunei pentru cunóscerea Țĕrii Ardealului (Siebenbürgische Landeskunde) și duréză până la 25 Augustŭ inclusivŭ Programa festivităților o vomŭ publica în numĕrulŭ viitorŭ. Se speră, că la aceste serbărĭ vorŭ veni mulțĭ óspețĭ din afară.

—x—

In Deșiu s'a întêmplatŭ următorulŭ casŭ: La o móșe d'acolo se presentară doi bărbațĭ mascațĭ, îi deteră o însemnată sumă de banĭ pentru ca sĕ créscă unŭ copilŭ de țîță, o puseră apoi sĕ jure, că ea nu va trăda nimicŭ, și se depărtară.

—x—

Unŭ »patriotŭ,« care sĕ află la băile din Wiesbaden, sĕ adreséză către »Ellenzék" cu o plângere grozavă. Elŭ ḑice, că călĕtorindŭ omulŭ la aceste băi și trebuindŭ sĕ se despartă de patrja sa, cu durere trebue sĕ se lipséscă de a mai auḑi din gura conductorilorŭ de tronŭ „puterniculŭ« cuvêntŭ și terminulŭ tehnicŭ »Mehet,« și că abia potŭ urechile omului sĕ se dedea cu lăpătosulŭ „Fertig«. Dér acésta încă totŭ arŭ mai trece; ceea ce însĕ îlŭ supĕră și mai multŭ pe „patriotulŭ" este, că „deși călĕtoria de aicĭ până la Viena se face în cupee de ale căilei ferate r. unguresci, totușĭ eșindŭ de pe teritoriulŭ unguréscŭ, nu afli în jurulŭ drumului de ferŭ decatŭ literele M. A. V. „Magyar Allami Vasut" și nu »Magyar Királyi Vasut", adecă: drumulŭ de ferŭ de statŭ unguréscŭ, și nu: drumulŭ de ferŭ regescŭ unguréscŭ. — Hazliu „patriotŭ"! Dér curiosŭ și reacționarĭ mai suntŭ și Nemții! Auḑĭ îndĕrĕtnică la ei, sĕ nu întroducă „puterniculŭ cuvêntŭ și terminŭ tehnicŭ: »Mehet!" Indĕrĕtŭ mai suntŭ Nemții cu civilisația!

—x—

Cursulŭ de higienă a scólelorŭ va începe la 15 Septemvre n. c. la facultatea de medicină din Pesta și se va închide la 15 Decemvre n. c.

—x—

Comandantulŭ de corpŭ generalŭ de cav. contele Nicolau Pejacsevich a sositŭ în Pesta.

—x—

In luna Iuliu au fostŭ în Budapesta 40 de incendiurĭ, pricinuindŭ o pagubă de 12,003 fl., și rănindu-se 7 persóne, între carĭ 3 pompierĭ.

—x—

In ținutulŭ Aporcei, mai mulțĭ țĕranĭ vênḑĕtorĭ de păsĕrĭ pe când se întorcéu din Pesta, au fostŭ oprițĭ de doi hoțĭ în nóptea de 2 Augustŭ n. luandu le 64 fl. Unulŭ din hoțĭ a și rănitŭ pe unŭ țĕranŭ cu revolverulŭ.

—x—

In valea Someșului s'au înmulțitŭ porcii sĕlbaticĭ atâtŭ de multŭ, încâtŭ e temere că cucuruzele vorŭ fi devastate.

—x—

Junimea română din Șiria (Vilagos) și jurŭ va da unŭ balŭ Vinerĭ în 15/27 Augustŭ a. c. în „Sala nouă a ospĕtăriei marĭ" de acolo. Venitulŭ este destinatŭ spre scopŭ filantropicŭ. Sub pausă se va juca joculŭ istoricŭ alŭ »Călușerilorŭ« în costumŭ naționalŭ de către mai mulțĭ tinerĭ. Pentru comitetulŭ aranjatorŭ: Milutinŭ Petcovicĭ, presidentŭ. Aloisa Sida, casieră. Bilete de întrare: pentru persónă 1 fl.; pentru familiă 2 fl. 50 cr. Inceputulŭ la 8 óre sĕra. Ofertele generóse a se trimite la adresa Dómnei casieră.

—x—

Duminecă în 27 Iuliu c. cu trenulŭ de diminéță au mai plecatŭ 44 Evrei din orașulŭ Iașĭ pentru America prin Hamburg. Totŭ cu acelŭ trenŭ au plecatŭ și din T.-Frumosŭ numai 6 Evrei. Atâtŭ la gara din Iașĭ câtŭ și la cea din T.-Frumosŭ, emigranții au fostŭ condușĭ de mai mulțĭ din rudele și amicii lorŭ La plecarea emigranților din Iași, la gara din Podulŭ-Ilóe au fostŭ întîmpinațĭ de mai mulțĭ coreligionarĭ, urându-le drumŭ bunŭ. Ḑilele trecute au plecatŭ din orașulŭ Bêrladŭ câte-va familii evreescĭ ducêndu-sĕ la America. Dumineca viitóre, vorŭ pleca totŭ pentru America încă câte-va familii, din care mare parte, suntŭ meseriașĭ.

—x—

»Vointa Națională« spune, că în sĕptĕmâna trecută s'au transportatŭ din gara Bêrladŭ, pentru Galațĭ, 50 vagóne cu cereale, în greutate de 590,000 kgr., și 4 vagóne cu spirtŭ.

Spaime patriotice.

„W. A. Ztg." primesce din Stanislau cu data de 8 Augustŭ n. următórele rêndurĭ, carĭ nu pré recomandă voinicia și cavalerismulŭ „patrioțilorŭ" noștri:

In sĕptĕmâna trecută mai mulțĭ cetățenĭ de aci întreprinseră o escursiune prin orășelele Nadworna, Delatin, Mikuliczyn și Jablonica, situate în pitorésculŭ ținutŭ alŭ Carpațilorŭ la Sigetŭ în Ungaria nordică. Intorcêndu se din Sigetŭ, ajunseră în Körös-Mezö la granița galițiană. Abia intrară aci într'unŭ birtŭ, când étă că intră trei gendarmĭ cu baionetele în puscĭ. Conducĕtorulŭ acestora comandă în gura mare: „Incărcațĭ!« și cu voce de stentorŭ făcŭ cunoscutŭ călĕtorilorŭ, că suntŭ arestațĭ și că imediatŭ trebue sĕ'i urmeze. Aceeașĭ sórte lovì și pe birjarulŭ. Esplicările nu ajutară nimicŭ. Călĕtorii, încungiurați de gendarmĭ, se duseră fără sĕ scie unde. Locuitorii orășelului alergară după ei, vorbindŭ unele și altele despre »criminalĭ", carĭ fură dușĭ înaintea solgăbirĕului. Cu fiăcare s'a încheiatŭ procesŭ verbalŭ. Inzadarŭ se provocară arestații la numeroșii cunoscuțĭ din Körös-Mezö și Rachow, unde înoptaseră, arătară chiarŭ hârtiele de legitimare, cerură sĕ se telegrafieze pe cheltuiala lorŭ la căpitănia din Stanilau pentru a se cere deslușirĭ despre persóna lorŭ, tóte n'ajutară nimicŭ. După încheiarea procesului verbalŭ, fură escortațĭ de trei gendarmĭ cu baionetele în puscĭ în casarma gendarmeriei. Solgăbirĕulŭ telegrafà la Sigetŭ și sosì curêndŭ rĕspunsulŭ, că imediatŭ plécă o comisiune, ér până la sosirea ei arestații sĕ fiă supraveghiațĭ câtŭ se póte de strictŭ. Călĕtorii petrecură nóptea în cea mai panică situațiune. Comisiunea semnalată însĕ nu venì. Abia în ḑiua următóre sosì o însărcinare telegrafică d'a libera pe arestațĭ.

Care fusese causa acestei stranie aventurĭ? Nicĭ o alta, decâtŭ că doi dintre călĕtorĭ aveau pe capŭ șepcĭ albe de pânză de forma cum pórtă oficerii rușĭ. Aceste șepcĭ deșteptară la autoritățile din Sigetŭ bănuiala, că călĕtorii suntŭ oficerĭ rușĭ, și că de aceea au plecatŭ așa în grabă din Sigetŭ. Autoritățile unguresci hotărîseră decĭ, sĕ urmăréscă pe străinĭ și în acelașĭ timpŭ se adresaseră cu o asemenea cerere la Lembergŭ, Stanislau și alte orașe ale Galiției. Comisiunea triméső din Sigetŭ constatase însĕ pe drumŭ, și anume în Rachow, unde câțĭva dintre călĕtorĭ aveau numeroșĭ cunoscuțĭ, că aci are de a face cu bunĭ și patriotĭ cetățenĭ austriacĭ, ér nu cu spionĭ rușĭ, și așa fură liberațĭ. Șepcĭ după croiala rusésca nu suntŭ așadéră de recomandatŭ pentru călĕtorii în Ungaria.

De comentarŭ nu mai e nevoiă.

Din ținutulŭ Reghinului săsescŭ, Iulie 1886.

Delicatețǎ unguréscă. In sĕptĕmâna trecută s'a întêmplatŭ în cancelaria pretorială a cercului de josŭ a Reghinului o pertractare interesantă. Causa pertractărei unŭ lucru de puțină însemnătate. Ca acusatorŭ a fostŭ unŭ poporeanŭ românŭ, ér ca acusatŭ preotulŭ, respective parochulŭ poporeanului. Fiindcă acelŭ omŭ de mai mulțĭ anĭ ca „nemes ember" face organelorŭ statului multe servicii, parte ca corteșŭ pe la alegerĭ de deputațĭ, parte ca denunțiantŭ, ér preotulŭ e unŭ bunŭ Românŭ cu simțĕminte destulŭ de probate. Pretorele Körösi Albert, cu orĭ ce prețŭ a voitŭ sĕ aducă lucrulŭ acolo, ca sĕ pótă pedepsi pe preotŭ și favoritului sĕu sĕ'i dea îndoitŭ curagiu la continuarea funcțiunei sale, ba póte sĕ bage o mare spaimă în toțĭ preoții românĭ din acestŭ jurŭ, s'a folositŭ, după cum spune preotulŭ și alții carĭ

au fostŭ de faţă la acea pertractare, de tóte apucăturile câte le a s iutŭ, la carĭ preotulŭ parte a tăcutŭ parte a făcutŭ unele observărĭ, când vedea că pretorele trece tóte marginele echităţii. In urmă se dă voiă şi preotului ca acusatŭ sĕ se desculpe.

Vĕdêndŭ Pretorele că preotulŭ începe a rĕsturna cu argumente puternice totŭ lucrulŭ şi cugetândŭ că va puté încurca şi confunda pe preotŭ a începutŭ a tracta cu dênsulŭ câtŭ se póte de durŭ şi a bate cu pumnulŭ în mesă apărândŭ pe acusatorŭ· Preotulŭ însĕ fără a'şĭ perde curagiulŭ s'a adresatŭ cătră Pretore în modulŭ următorŭ:

„Domnule solgăbirĕu, fi bunŭ şi tractéză cu mine omenesce şi ca cu omŭ, căcĭ eu nu am păditŭ nicĭ pă-ĭ descŭ porcii nimĕnui, ci suntŭ unŭ preotŭ românŭ, căcĭ la din contră esŭ afară din cancelariă". La aceste Pretorele Albert Korösi a rĕspunsŭ: „De vei eşi numai decâtŭ te aducŭ înapoi cu gendarmĭ«. Poftimŭ delicateţă unguréscă!

Işĭ póte închipui orĭ şi cine că, décă voinicosulŭ Pretore cu unŭ preotŭ tractéză atâtŭ de durŭ, atuncĭ cum va tracta cu unŭ omŭ de rêndŭ? De aci vine că sêrmanii birĕi comunalĭ când mergŭ în vre-o causă la Pretorele îi apucă frigurile de frică şi teróre, pentrucă pentru tóte nimicurile îi pedepsesce dela 5—20 fl v. a. Pentru totŭ bagatelulŭ ce nu se póte împlini la terminŭ, din causa nenumĕratelorŭ lipse şi neajunse, le trimite pandurulŭ ca „büntetö posta« şi décă sêrmanulŭ birĕu nu póte şi nu are ce lua de pe omŭ, căruia nu i-a rĕmasŭ decâtŭ sufletulŭ în óse, trebue sĕ dea pandurului 2 fl. pe di şi de mâncare şi bĕutŭ câtŭ îi va lua burta. De aci vine că sêrmanii notarĭ mai cu sémă décă suntŭ Românĭ şi décă nu i se tragŭ pe dinainte în cóte şi 'n genunchĭ, orĭ nu'i facŭ servicii „patriotice", trebue sĕ tremure ca varga când şefulŭ lorŭ începe a dicta şi impune la sarcinĭ ca unŭ adevĕratŭ paşă turcescŭ.

De aci vine că mai tóte comunele românescĭ, destulŭ de lipsite de banĭ, chiar şi fără voiă au fostŭ silite sĕ se facă membre la „Kulturegylet." De aicĭ vine că nicĭ unŭ notarŭ românescŭ n'a cutezatŭ a-şĭ deschide gura, când pretorele le-a impusŭ sĕ se facă membrii la „Kulturegylet." Ba cutezanţa d-lui Korösi în zelulŭ sĕu de a câştiga câtŭ sĕ póte de mulţĭ membrii la „Kulturegylet" a mersŭ până acolo, încâtŭ în primăvéra trecută când a umblatŭ la revidarea raţiunilorŭ comunale, a insistatŭ cu destulă îndrăsnélă pe lângă celŭ mai veteranŭ preotŭ românŭ ca sĕ se facă membru la „Kulturegylet" şi dupăce a primitŭ dela acesta unŭ rĕspunsŭ demnŭ de unŭ bărbatŭ încăruntitŭ în lupta cu esterminatorii de naţionalităţĭ: „că nu voescŭ a-mĭ păta caracterulŭ naţionalŭ acum la adêncĭ betrâneţe," a rĕmasŭ opăritŭ, ca şi după pertractarea amintită mai susŭ, mai rĕmânêndu-i spre consultare cugetulŭ de a-şĭ rĕsbuna „la ocasiune."

In faţa acestorŭ abusurĭ, cu toţii ar trebui sĕ-i adresămŭ unŭ puternicŭ ,Quo usque tandem abutere domine Körösi pacientia nostra."

Sĕ lăsămŭ la o parte egoismulŭ. Curagiu şi bărbăţiă, s'avemŭ solidaritate şi statornicià în apĕrarea intereselorŭ juste şi onórei scumpei nóstre naţiunĭ, şi atuncĭ vomŭ fi cu toţii respectaţĭ şi trataţĭ omenesce de duşmanii noştri.

Valea Bistriţei, 10 Augustŭ 1886.

(O representaţiune teatrală de diletanţĭ. Decorarea proto-notariului Pánczél — Năsdrăvăniă unguréscă.)

Onorate d-le Redactorŭ! La 1 Augustŭ st. n. a. c. inteligenţa română borgovénă a arangiatŭ în localităţile şcólei normale din Borgo-Prundŭ o representaţiune teatrală de diletanţĭ urmată de o petrecere de jocŭ. Piesele ce s'au esecutatŭ cu amintita ocasiune au fostŭ: 1) „Şoldanŭ Vitézulŭ" cântecelŭ comicŭ de V. Alexandri, jucatŭ de d-lŭ I. Dologa. 2) »Cârlanii" vodevilŭ în unŭ actŭ de C. Nugruzzi; persónele:

Leonescu, feciorŭ de boierŭ, d-nulŭ Eliseu Danŭ; Mironŭ, Terente, ţĕranĭ, d-nii Simeonŭ Pahone şi Georgiu Ghiţă; Domnica, nevasta lui Mironŭ, d-şóra Lucreţia Vrăşmaşŭ; Vochiţa, nevasta lui Terente, d-şóra Iosefina Buta. In genere luândŭ representaţiunea pieselorŭ a succesŭ fórte bine, onóre d-şórelorŭ şi d-nilorŭ diletanţĭ, carĭ prin interpretarea bine nimerită a rolelorŭ d-lorŭ au sciutŭ sĕ încânte atâtŭ de multŭ numerosulŭ publicŭ ce era de faţă. In specialŭ însĕ d-şórele Lucreţia Vraşmaşiu şi Iosefina Buta prin farmeculŭ înfăţişărei d-lorŭ. prin eleganţa costumelorŭ naţionale şi indemânarea jocului de scenă — deşi numai începĕtóre pre acestŭ terenŭ — întru atâta a sciutŭ fermeca pe auditorĭ, încâtŭ le-ar fi totŭ ascultatŭ. Dér şi on. publicŭ de faţă nu le-a rĕmasŭ nerecunoscĕtorŭ, căcĭ aplausele şi strigările de »ura« şi „sĕ trăiéscă" era sĕ nu mai înceteze.

După sfîrşitulŭ »representaţiunei teatrale« a urmatŭ danţulŭ, care cu vioiciunea înăscută Românaşului începĕndu-se cu frumósa „Horă« s'a continuatŭ cu Ardeleana" apoi cu „Romana« şi s'a încheiatŭ cu »Borgovéna« — S'au mai jucatŭ şi rotunde, precum şi 4 »Quadrille« de preste 60 de părechĭ. Costumele naţionale au fostŭ representate binişorŭ, stimă gingaşelorŭ d-şóre, carĭ şĭ-au ţinutŭ de fală de a parada cu dênsele. Ar fi fórte de doritŭ ca şi pe viitorŭ la astfelŭ de ocasiunĭ sĕ facă totŭ astfelŭ.

Nu a lipsitŭ dela acéstă petrecere nicĭ costumulŭ naţionalŭ bărbătescŭ, purtatŭ fiindŭ de vre-o patru voinicĭ tinerĭ Românaşĭ. Iţĭ rîdea inima şi parcă mai uitai de nĕcasurile dilelorŭ ce ne-au ajunsŭ, când vedeai înşirându-se în frumósele nóstre danţurĭ tinerĭ costumaţĭ cu fetiţe costumate.

Din frumósa cunună de d-şóre şi dame ce au luatŭ parte la acéstă petrecere, amintescŭ pe d-şórele: Lucreţia Vrăşmaşiu, Iosefina Buta, Pascu, Veronica Popŭ, Veturia şi Constanţa Flămându în costume naţionale. In toalete de petrecere: d-şórele Florica Danŭ, Flămândŭ ş. a. Dintre d-ne: d-na C atŭ din Tîrgulŭ-Mureşului, Raveca Monda, d-na Vintilă, Usierĭ, Onea, Beşa Candale, Sânjoanŭ, Strîmbu, Pavelŭ, apoi d-nele Şuţŭ şi Pahone costumate ş. a. ş. a.

Petrecerea s'a încheiatŭ pe la órele 5 diminéţa.

*

Pe diua de 4 a. l. c. s'a fostŭ conchematŭ o Congregaţiune estraordinară a comitatului întrunitŭ Bistriţa-Năsĕudŭ. Şi adecă representanţii Comitatensĭ — puţinĭ câţĭ au venitŭ — au fostŭ întrunitĭ într'acéstă di în Bistriţă cu scopŭ ca sĕ asiste la decorarea adjutantului paşallei »Bánffy„ a protonotariului »Pánczel" importatŭ din Comitatulŭ de mustră aicĭ la Bistriţă. Că, carĭ suntŭ marile merite pentru carĭ „Pánczel" a fostŭ decoratŭ, numai Tisza, Banffy şi dênsulŭ póte ar sci a vi le înşira. Noi însĕ, ceştĭ carĭ nu putemŭ străbate în misteriele ocârmuitorilorŭ, fără judecămŭ lucrurile după faptele ce le vedemŭ şi suferimŭ, fără mustrare de consciintă şi fără frică că greşimŭ putemŭ dice: Că decoraţia ce lui »Pánczél« în diua de 4 l. c. i s'a aninatŭ pe peptŭ, nu are de a mulţumi altorŭ merite, décă nu zelului ce în calitatea sa de funcţionarŭ l'a doveditŭ întru persecutarea şi amărîrea Românului...

*

Eu prea credŭ că puţine state — ce le place de a sĕ gera de civilisate — se vorŭ fi aflândŭ în lume în carĭ sĕ se pótă întêmpla lucrurĭ, de carĭ sĕ întêmplă pre la noi. Ascultaţĭ numai şi vĕ miraţĭ!... Comunitatea bisericéscă gr cat. din Borgo-Bistriţa, voesce a-şĭ repara biserica. Consistoriulŭ episcopescŭ din Gherla ca sĕ pótă aproba repararea bisericei din fondulŭ ei, cere unŭ proiectŭ de spese făcutŭ de unŭ pricepĕtorŭ de lucru.

Pricepĕtorĭ de lucru nefiindŭ în comună, preotulŭ gr. cat. localŭ se adreséză cu o scrisóre compusă în limba română şi cere dela protoinginerulŭ comitatensŭ, d-lŭ »Kovacs«, ca sĕ permită — lucru firescŭ pe plată — unui inginerŭ din centru sĕ vină până la B. Bistriţă şi sĕ facă cerutulŭ proiectŭ. Dér ce credeţĭ, óre ce a făcutŭ d lŭ „Kovacs«?!... Nu numai că nu a lăsatŭ pe vre-unŭ inginerŭ din centru sĕ mérgă în amintita comună, ci simplamente rugarea preotului din B. Bistriţa i-a respins-o cu observarea: Că nu sĕ póte primi, deórece nu e scrisă in limba statului.

Étă dér éráşĭ unŭ modelŭ de dragoste unguréscă cătră limba românéscă şi cu tóte acestea noi totuşĭ dormimŭ somnulŭ peşcelui. Avisŭ celorŭ ce au urechĭ de auditŭ! —borgovanulŭ—

Direcţiunea executivă a căilorŭ ferate de statŭ din Cluşiu ne trimite spre publicare următórele: »Intrândŭ în vieţă cu începere dela 1 Augustŭ n. noua organisare a direcţiunii căilorŭ ferate de statŭ, s'au luatŭ disposiţiunĭ ca orîce felŭ de desdăunare sĕu rebonificare pentru pagubele pricinuite prin stricarea, pierderea séu întârdierea mărfurilorŭ, bagagelorŭ, animalelorŭ séu altorŭ obiecte date pentru transportare pe calea ferată, precum şi taxele plătite din greşélă preste tarifele stabilite, se vorŭ plăti atâtŭ la transporturĭ interne câtŭ şi la transporturĭ în străinătate de către direcţiunile executive în interiorulŭ cercului lorŭ de activitate. Direcţiunile executive s'au instituitŭ la a) Budapeşta, b) Agramŭ, c) Cluşiu, d) Aradŭ, e) Szabadka. Reclamările se potŭ face s'au la direcţiunea executivă, în alŭ cărei cercŭ se află expeditorulŭ, séu la aceea, de care se ţine staţiunea, pentru care a fostŭ menitŭ transportulŭ. Pentru portulŭ Fiume, existândŭ o direcţiune separată, reclamările privitóre la acestŭ portŭ se vorŭ face acolo. Recursurile contra hotărîrilorŭ direcţiunilorŭ numite au sĕ se trimétă direcţiunii centrale din Budapesta, dér pe calea direcţiunilorŭ executive, care pentru o mai grabnică resolvare le va trimite împreună cu actele lorŭ proprii la direcţiunea centrală.

Ultime scirĭ.

Parisŭ, 12 Augustŭ. „Le Temps" crede, că scopulŭ întrevederei dela Gastein este de a lua mĕsurĭ de siguranţă faţă cu Rusia şi de a căuta sĕ formeze o ligă în care ar intra Austria, Germania, Italia şi Anglia pentru manţinerea „statului quo" în ţĕrile din Balcanĭ şi de a basa viitorulŭ peninsulei pe desvoltarea regulată a micilorŭ state crescine.

Viena, 12 Augustŭ. — Se acreditéză sc.. că d. Giers ar merge la 19 Augustŭ sĕ visite.. la Gastein pe prinţulŭ de Bismark.

Londra, 12 Augustŭ. — Se comunică din St. Petersburgŭ diarului „Standard", că *pressa ruséscă recunósce, că după intrevederea dela Gastein triplă alianţa e înlocuită prin alianţa austro-germană.*

München, 12 Augustŭ. — *Consiliulŭ municipalŭ din München, fiindŭ învitatŭ sĕ participe la jubileulŭ librăriei oraşului Buda, a refusatŭ acéstă invitaţie din causa tratamentului la care suntŭ supuşĭ Germanii în Ungaria.*

DIVERSE.

Vieţă lungă. — Unŭ diarŭ din Bale, „Allgemeine Schwizer Zeitung", povestesce că la 28 Iulie a muritŭ într'o vilă aprópe de Saint-Gincolphe o femeeă în etate de 126 anĭ, d-na Richard, născută Dietrih, din Bale, unde s'a născutŭ în 1860. In 1782, ea se căsĕtorì cu unŭ Sarasin şi în 1786 cu unŭ Dubois din Auvernier. Acesta fugí în Spania în 1790, şi dênsa se căsĕtorì pentru a treia óră cu unŭ Richard care fu omorîtŭ în 1798 în lupta dela Grauholz, aprópe de Berna. Până la vêrsta de 109 anĭ, defuncta citea fără ochelarĭ; în cursulŭ celorŭ din urmă dece anĭ ai lungei sale vieţĭ, ea nu eşi dintr'o stare de somnulenţă caracteristică.

***

Universităţile germane. — După o statistică făcută acum de curênd, numĕrulŭ studenţilorŭ trecuţĭ în matriculele celorŭ 21 Universităţĭ germane se urcă la cifra de 28,021, şi anume: 1. Berlinulŭ, 4,434; 2. Lipsca, 3,060; 3. Munich, 3,035; 4. Hal, 1,518; 5. Breslau, 1,425; 6. Tubing, 1,403; 7. Wüzburg, 1,369; 8. Friburg, 1,319: 9. Bon, 1,293; 10. Goetting, 1,076; 11. Heidelberg, 1.036; 12. Gaifswald, 1,016; 13 Marburg, 938; 14. Erlangen, 909; 15. Koenigsberg, 871; 16. Strassburg, 856; 17. lena, 650; 18. Kiel, 542; 19. Giesen, 513; 20. Rostock, 313. Crescerea numĕrului studenţilorŭ este fórte mare în anii din urmă. In 1880, cifra lorŭ se urca la 20,988, şi astădĭ, este 28,021. Numĕrulŭ studenţilorŭ a crescutŭ mai multŭ în facultăţile de litere, de teologiă şi de medicină, astfelŭ după cum reiese din tabloulŭ următorŭ: teologĭ protestanţĭ, 2,315, în 1880, şi 4,683 în 1886; teologĭ catolicĭ, 638 în 1880 şi 1197 în 1886; studenţĭ în medicină, 4,18 în 1880 şi 8.308 în 1886. Numĕrulŭ studenţilorŭ in dreptŭ a descrescutŭ din 5,201 în 1880, numĕrulŭ a decrescutŭ la 5,914 în 1886. In facultatea de litere numĕrulŭ studenţilorŭ a crescutŭ ce 103, adică din 8816 în 1880, s'a făcutŭ 8,919 în 1856.

***

Unŭ irlandesŭ fericitŭ. — Suntŭ Irlandesii cu adevĕratŭ fericiţĭ. Intre alţii, putemŭ cita pe aşa numitulŭ Robertŭ I. Creighton. Acestŭ norocitŭ personagiu a servitŭ cincĭ-spre-dece anĭ în biurourile unui diarŭ din Irlanda, pentru a face curse şi a scrie bande de adresă. Dupăce a esercitatŭ câtva timpŭ acéstă profesiune puţinŭ distinsă, învĕţă tipografia, apoi din tipografiă trecŭ la gradulŭ de raporterŭ pentru unŭ diarŭ din Belfastŭ şi din Londonderry. Dér ambiţiunea lui nu era satisfăcută. După cât-va timpŭ, plecà în Austria, şi se dicé, acum doi anĭ, că fundase la Anckland unŭ diarŭ fórte rĕspânditŭ, avêndŭ titlulŭ de Southern Cross. Până aci lucrurile s'au petrecutŭ nu se póte mai bine. Dér Robert Creighton trebuia sĕ mérgă mai departe- Astfelŭ s'a primitŭ scirĭ că Robertŭ Creighton de cât-va timpŭ locuesce în Honololu, capitala insulelorŭ Sandevichi şi a fostŭ numitŭ de Kala-Kawa regele acestui archipelagŭ, în postulŭ de ministru alŭ afacerilorŭ streine!! De aci înainte, Irlandesulŭ nostru, care era trimisŭ altă dată sĕ aducă pahare cu bere pentru tipografia unui diarŭ din Crinŭ, va trata, ca putere cu putere, cu principele de Bismarck, cu d. de Giers, cu d. de Robilantŭ şi cu lordulŭ Iddesleigh!

Unŭ studentŭ de 106 anĭ. — Se scrie din Peking că unŭ literatŭ din Szenchen, în etate de 106 anĭ, se presintă la esamenulŭ de doctoratŭ. Elŭ era însoţitŭ de soţia sa şi doi din fii lui, unulŭ în etate de 90 de anĭ şi celălaltŭ de 80 de anĭ. Ceilalţĭ candidaţĭ, carĭ arĕtau moşneagului totŭ felulŭ de dovedĭ de preveninţe şi de respectŭ, îi dădeau titlulŭ de „bĕtrânulŭ măestru,« dér elŭ insista ca sĕ i dică purŭ şi simplu »camaradŭ.«

Descoperire arheolegică. — La fabrica de cărămidĭ din Racoşŭ lucrătorii săpândŭ la lutŭ, au datŭ de nisce urme de pétră ce conţinéu óse omenescĭ. Afară de asta s'a descoperitŭ unŭ mormêntŭ mai mare, în care se aflau scheletulŭ unui omŭ şi alŭ unui calŭ împreună cu resturile unui echipamentŭ de călăreţŭ. Se pare a fi mormêntulŭ unui conducĕtorŭ de armată din timpulŭ emigraţiunei poporelorŭ. Obiectele aflate s'au datŭ museului autropologicŭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 7 Augustŭ st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	108.45	Bonurĭ croato-slavone	105.25
Rentă de hârtiă 5%	95.25	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	154.75	Imprumutulŭ cu premiu ung.	123 70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.70	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	126.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	128 50	Renta de hârtiă austriacă	85.85
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	120 —	Renta de arg. austr.	86 60
Bonurĭ rurale ungare	105.20	Renta de aurŭ austr.	121 20
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.10	Losurile din 1860	143 80
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	105.20	Acţiunile băncei austro-ungare	871 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.20	Act. băncei de creditŭ ung.	289.50
Bonurĭ rurale transilvane	105 20	Act. băncei de creditŭ austr.	281.40
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
		Napoleon-d'orĭ	10.01
		Mărcĭ 100 împ. germ.	61.85
		Londra 10 Livres sterlinge	126.20

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 31 Iulie st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	93½	94—
Renta rom. amort. (5%)	98—	98¼
» convert. (6%)	88½	89—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	33—	34—
Credit fonc. rural (7%)	103¾	104—
» „ „ (5%)	87¾	88—
» » urban (7%)	100¾	101—
» » » (6%)	92—	92¼
» » » (5%)	83—	83¼
Banca naţională a României 500 Lei	1025	1030
Ac. de asig. Dacia-Rom.	272	276
« » » Naţională	215	222
Aurŭ contra bilete de bancă	13.70	13.90
Bancnote austriace contra aurŭ	2.01	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 9 Augustŭ st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.70	Vênd.	8.72
Argint românesc	»	8.60	»	8.65
Napoleon-d'orĭ	»	9.97	»	10.—
Lire turcescĭ	»	11.27	»	11.30
Imperialĭ	»	10.26	»	10.29
Galbenĭ	»	5.88	»	5.92
Scrisurile fonc. »Albina»	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	121.½	»	122.½
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Nr. 745/1886.
a. f. sc. c. d.

Escriere de concursŭ.

La scóla fundaţională elementară poporală de fetiţe din Năsĕudŭ e de ocupatŭ unŭ postŭ provisoriu de învĕţătorŭ séu învĕţătóre, pentru propunerea obiectelorŭ usitate la scólele poporalĭ elementarĭ cu limba de propunere românéscă, cu care e împreunatŭ salariulŭ an. de cincĭ sute fl. v. a.

Doritorii de a dobêndi acelŭ postŭ au de a demonstra:

1. Că au absolvatŭ cursulŭ preparandialŭ ordinarmite.
2. Că suntŭ în stare a propune obiectele după planulŭ ministerialŭ de învĕţămêntŭ şi suntŭ în stare a propune obiectele în limba română, ca limbă de învĕţămêntŭ.
3. Cu carte de botezŭ spre a documenta că în ce etate şi de ce religiune suntŭ.
4. Carĭ se află în serviciu şi cu atestatele de serviciu de până acum.

Suplicele provĕdute cu documente se vorŭ substerne la comisiunea administrătóre de fondurile scolastice centralĭ până în 24 Augustŭ 1886 la 6 óre séra căcĭ mai târdiu nu se vorŭ accepta.

Din şedinţa comisiunei administrătóre de fondurile scolastice centralĭ din districtulŭ:

Năsĕudŭ, 14 Iuliu 1886.

Preşedinţele: **Ioanŭ Ciocanŭ.**

Secretarulŭ: **Ioachimŭ Mureşianu.**

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.